

การคัดสรรวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อการวิจัยด้านวรรณกรรมไทย

Selection of children's literature for research on Thai literature

รุจิเรข บุญญราศรี (Ruchirake Boonyarasri)¹

ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ (Thinnawat Sroikudrua, Ph.D.)²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “เกณฑ์การคัดเลือกตัวบท” ที่ใช้ในการวิจัยด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ได้แก่ ฐานข้อมูลวิจัย (ThaiLis) ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital “วช” (Digital Information Centre) ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (Thai Thesis Database) รวมทั้งสิ้น 45 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่างานวิจัยด้านวรรณกรรมไทยที่มุ่งศึกษาตัวบทวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีเกณฑ์ในการคัดสรรตัวบทที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การคัดสรรโดยใช้คุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์ การคัดสรรโดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์ ได้แก่ เนื้อหาที่นำเสนอคุณธรรมจริยธรรม และเนื้อหาที่นำเสนอวิถีชีวิตท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบการคัดสรรโดยใช้ประเภทของวรรณกรรมเป็นเกณฑ์ ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน หนังสือภาพ และรายการสำหรับเด็ก บทความนี้แสดงให้เห็นว่าภายในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา มีผู้สนใจศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศและสามารถนำไปศึกษาได้หลากหลายแง่มุม อันจะเป็นแนวทางการวิจัยด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในอนาคต

คำสำคัญ : วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน วรรณกรรม การวิจัยวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*ผู้ประสานงานหลัก: ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ Corresponding author: thinsr@kkumail.com

Abstract

This academic paper aims to analyze the selection of children's literature for research on Thai literature. This is the information obtained from the synthesis of research related to literature for children and youth. by collecting data from online databases, including ThaiLis, Digital Information Center, Thai Thesis Database, total 45 topics. The results of the study revealed that the research in Thai language and literature, which focuses on the literature for children and youth, has criteria for selecting the texts used in the study, selection based on the value of the works. Content-Based Selection including content that reflects morality and ethics and content that reflects local identity In addition, the selection was found using the literary style as a criterion, such as short stories, novels, story, picture books and list of children. This will be a guideline for future research on language and literature for children.

Keywords : Literature, Children's Literature, Selection of literature for research

1. บทนำ

วรรณกรรมสำหรับเด็กหรือวรรณกรรมเยาวชน หมายถึง หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และเด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความพอใจ ไม่มีการบังคับ เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตการอ่านของเด็ก เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งเยาวชนแต่ละช่วงอายุมีความสนใจที่แตกต่างกัน การเลือกวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กให้เหมาะสมกับช่วงวัยเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยพัฒนาให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ งานเขียนที่สร้างขึ้นสำหรับเด็กจะมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ภาพประกอบสวยงาม และมีความประณีตตั้งแต่ปกไปจนถึงเนื้อหาภายในเล่ม (พัชรพร มูลมั่ง, 2560, น.30-31)

วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหรือหนังสือสำหรับเด็กเป็นงานเขียนที่รวบรวม จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กอ่าน ฟัง ดู โดยเฉพาะ ตรงตามหลักจิตวิทยาและความสนใจตามวัยของเด็ก ให้ความเพลิดเพลิน ความบันเทิง หรือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ขยายประสบการณ์ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ ในทางที่ดีงาม ซึ่งวัยเด็กเป็นช่วงวัยสำคัญของชีวิต เป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้ทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เด็กจึงต้องอาศัยการรับประสบการณ์จากสื่อที่หลากหลาย รวมถึงวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย เหตุที่ต้องมีหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เนื่องจากว่าเด็กมีความรู้ ความคิด และประสบการณ์น้อยกว่าผู้ใหญ่ แม้แต่เด็กแต่ละวัยยังมีความต้องการในการอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งหนังสือสำหรับเด็กมีข้อแตกต่างจากหนังสือสำหรับผู้ใหญ่หลายประการ ทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด ตัวละคร ภาษา จุดมุ่งหมายในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน แดกฉานในด้านภาษา ส่งเสริมความคิด จินตนาการ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม หนังสือสำหรับเด็กมีคุณค่าต่อเด็กในการเป็นเสมือนเพื่อน ในยามเหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เป็นประสบการณ์ทดแทน เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต รวมทั้งมอบความรื่นรมย์ให้กับเด็ก (ภัทรขวัญ ลาสงยาง, 2561, น.2-10)

จากความหมายและความสำคัญ ตลอดจนรูปแบบของวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน นำมาสู่ความสนใจด้านการวิจัยทางวรรณกรรม ในการศึกษาทางวรรณกรรมพจนานุกรมวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจำนวนมาก ภายในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ซึ่งวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีรูปแบบที่น่าสนใจ และมีช่องทางในการนำเสนอเนื้อหาได้หลากหลายมากขึ้น จึงสามารถนำมาศึกษาได้หลากหลายแง่มุมในหลากหลายศาสตร์ อาทิ การศึกษาภาพยนตร์การ์ตูนโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีทางนิเทศศาสตร์ การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏผ่านกลวิธีทางภาษาโดยใช้แนวคิดทางสังคมศาสตร์ และการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีทาง

วรรณกรรม เป็นต้น ดังนั้นการคัดสรรตัวบทที่จะนำมาศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับปัญหาวิจัยนั้นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและจะนำไปสู่กระบวนการวิจัยในขั้นตอนอื่นต่อไปจากการทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้นพบว่า ยังไม่มีผู้ใดรวบรวมเกณฑ์การคัดสรรวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์และสามารถเป็นแนวทางในการวิจัยและศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ ได้ ซึ่งผลการศึกษาในบทความนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลภายใต้การสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาตัวบทวรรณกรรมสำหรับเด็ก และเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ ผู้ศึกษาคัดเลือกเฉพาะบทความวิจัยและผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่สร้างสรรค์ผลงานโดยนักเขียนไทย ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และรูปแบบของเนื้อหาที่นำเสนอในรายการสำหรับเด็ก เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2531–2560 จำนวนทั้งสิ้น 45 เรื่อง ทั้งนี้ไม่รวมงานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรมแปล และงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลงานวิจัยจากฐานข้อมูลออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลวิจัย (ThaiLis) ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital วช. (Digital Information Centre) ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (Thai Thesis Database) ซึ่งผลการศึกษาในบทความวิชาการฉบับนี้จะนำเสนอเกณฑ์การคัดสรรวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อการวิจัยด้านวรรณกรรมไทย ตลอดจนภาพรวมของการศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในช่วงเวลาที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางแก่นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจศึกษาด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนต่อไป

2. ผลการศึกษา

งานวิจัยวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา มีการกำหนดคุณสมบัติ ตลอดจนขอบเขตของข้อมูลที่ศึกษาโดยพิจารณาจากคุณค่าของตัวบท เนื้อหา ตลอดจนประเภทของวรรณกรรมเป็นสำคัญ จากการรวบรวมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก พบว่าการคัดสรรตัวบททางวรรณกรรมที่นำมาศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับการกำหนดขอบเขตงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยทางภาษาและวรรณกรรมมีการเลือกใช้เกณฑ์ในการคัดสรรที่หลากหลาย ได้แก่ การคัดสรรโดยใช้คุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์ การคัดสรรโดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์ และการคัดสรรโดยใช้ประเภทของวรรณกรรมเป็นเกณฑ์ โดยจะขอแนะนำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 การคัดสรรโดยใช้คุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์

วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีคุณค่าในฐานะเป็นสื่อหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ สติปัญญา ส่งเสริมจินตนาการ ตลอดจนเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กทุกยุคทุกสมัย ผู้วิจัยด้านวรรณกรรมจึงให้ความสำคัญกับการคัดสรรตัวบทที่ศึกษาโดยยึดคุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์ คือ การเลือกศึกษาตัวบทที่ได้รับความนิยมอย่างแท้จริง มีคุณค่า เหมาะสมแก่การนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ต้องได้รับการตีพิมพ์ในสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียง และได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือในระดับประเทศ ซึ่งสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงและมีส่วนร่วมในการจัดประกวดหนังสือในประเทศไทย อาทิ บริษัทนานมีบุ๊คส์ อัมรินทร์พริ้นติ้ง มิ่งมิตร มุลนิธิเด็ก และ สถาพรบุ๊คส์ บางสำนักพิมพ์เป็นตัวแทนภาคเอกชนแสดงการมีส่วนร่วมส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมการอ่าน ด้วยการจัดประกวดหนังสือดีเด่นในประเทศไทย อาทิ รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ของอัมรินทร์พริ้นติ้ง รางวัลแว่นแก้วของสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดงานที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดประกวดรางวัลหนังสือดีเด่นประจำปี เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสรรค์หนังสือดีมีคุณภาพให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เช่นเดียวกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติร่วมกับสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติขึ้น ซึ่งภายในงานมีการประกวดหนังสือที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีอีกด้วย

ในการศึกษาด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน พบงานวิจัยที่มีการคัดสรรตัวบทที่ศึกษาโดยยึดคุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น อาทิ งานวิจัยของ กุญชิกา ซาพิมล (2557) เรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ระหว่างปีพุทธศักราช 2546-2555 ซึ่งงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องนั้นมีการเลือกศึกษาตัวบทที่ได้รับรางวัลจากหลายหลายรายการการประกวด ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อภันตรี กันเดช (2549) เรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2548 ที่ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหอสมุดแห่งชาติ และเว็บไซต์ของหน่วยงานต้นสังกัดที่มอบรางวัล

นอกจากงานวิจัยข้างต้นที่มีการศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหลายรายการแล้ว ยังพบงานวิจัยที่มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงรายการประกวดรายการเดียว เช่น กลุ่มงานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์

หนังสือแห่งชาติ จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ได้แก่ งานวิจัยของ กฤษตยา ฌ
หนองคาย (2542) เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ปี
พ.ศ. 2522-2542 วรรณธิภา อุณารัตน์ (2551) การวิเคราะห์หน่วยคำ “ที่” ในประโยคความเดียว
และความซ้อนที่ปรากฏในหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ปี พ.ศ.
2538-2548 นอกจากนี้ยังพบกลุ่มงานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ได้แก่
งานวิจัยของ ปาริฉัตร วงศ์ดียิ่ง (2560) ศึกษานวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประจำปี พ.ศ.
2553-2556 พรรณทิศา ปานเอี่ยม (2554) วิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประจำปี
พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย และงานวิจัยของ ลลิตา ศุภธนสินเชชม (2551) เรื่อง การวิเคราะห์
วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ.2544-2547 งานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรม
เยาวชนที่ได้รับรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด ได้แก่ งานวิจัยของ เขมมิกา สรรเสริญ (2553) เรื่อง
การวิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณกรรมเยาวชน กรณีศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล
นายอินทร์ อะวอร์ด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2547 เป็นต้น

จากตัวอย่างงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา สามารถสรุปผลการคัดสรรโดยใช้คุณค่าของผลงาน
เป็นเกณฑ์ได้ดังนี้ สำนักพิมพ์ที่ตีพิมพ์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกนำมาศึกษาได้แก่
บริษัทนานมีบุ๊คส์ อัมรินทร์พริ้นติ้ง มิ่งมิตร มุลนิธิเด็ก สถาพรบุ๊คส์ และมูลนิธิเด็ก การคัดเลือก
ตัวบทที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ ภายในประเทศ มีทั้งหมด 6 รายการการประกวด โดยมีการกำหนด
ขอบเขตระยะเวลาของตัวบทที่นำมาศึกษา จำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ของอัมรินทร์พริ้นติ้ง พบงานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี
พ.ศ. 2506-2555
2. รางวัลแว่นแก้ว ของสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ พบงานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2546-2560
3. การประกวดหนังสือดีเด่น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
พบงานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2515-2562
4. โครงการประกวดนิทานมูลนิธิเด็ก พบงานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2536-2544
5. งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พบงานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2519-2548

จากผลการศึกษาเป็นที่น่าสังเกตว่างานวิจัยข้างต้นล้วนศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมสำหรับเด็ก
และเยาวชนที่ได้รับรางวัลจากการประกวด ซึ่งวรรณกรรมดังกล่าวได้ผ่านการคัดสรรอย่างเป็น
ระบบและมีคุณภาพโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ในด้านเนื้อหาของวรรณกรรมที่
ชนะการประกวดเหล่านี้มักจะเสนอมุมมองทางสังคมที่สะท้อนสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม

ประเพณี ตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ ที่แฝงไว้ด้วยอุดมการณ์เชิงอุดมคติบางประการของผู้ใหญ่มารุ่เด็กและเยาวชน ดังนั้นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือทั้งจากภาครัฐและเอกชนจึงมีคุณค่า และเหมาะสมแก่การนำมาศึกษาทางภาษาและวรรณกรรมไทย

2.2 การคัดสรรโดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์

การคัดสรรโดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์ คือ การเลือกศึกษาโดยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของตัวบทเป็นสำคัญ โดยลักษณะของเนื้อหานั้นต้องมีแก่นเรื่องสะท้อนแนวคิด ตลอดจนอุดมการณ์บางประการไปสู่ผู้อ่าน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าลักษณะของเนื้อหาที่ได้รับความสนใจนำมาศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาที่น่าสนใจ “คุณธรรมจริยธรรม” และ “วิถีชีวิตท้องถิ่น” อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นมีบทบาทในฐานะเป็นสื่อหนึ่งที่ช่วยขัดเกลาทางสังคมได้ด้วยการนำเสนอเนื้อหาที่มีคุณค่า และเนื้อหาที่สะท้อนวิถีชีวิตท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่ถูกนำเสนอผ่านวรรณกรรมได้ไม่ต่างจากวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งการคัดสรรตัวบทวรรณกรรมสำหรับเด็กโดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์จำแนกตามการนำเสนอเนื้อหา ได้ดังต่อไปนี้

2.2.1. เกณฑ์การคัดสรรตัวบทที่เน้นการนำเสนอ “คุณธรรมจริยธรรม”

การนำเสนอเนื้อหาที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม เป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชน นับเป็นการรับรู้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมทางอ้อม ที่ส่งผลต่อการปรับตัวและการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ให้เป็นไปในแนวทางที่สังคมยอมรับ วรัญญู วิจารณ์ (2561, น.37-38) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป เป็นกระบวนการทางสังคมกับจิตวิทยาที่มนุษย์ต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องยาวนานไปตลอดชีวิต ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมสังคมกันได้อย่างสงบสุข นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับสังคมเพราะเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทั้งการอบรมและการเรียนรู้ ในการศึกษาด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน พบงานวิจัยศึกษาตัวบทที่เน้นการนำเสนอ “คุณธรรมจริยธรรม” อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยมีเกณฑ์การคัดสรรตัวบทที่ศึกษาดังต่อไปนี้

2.2.1.1 ตัวบทที่ศึกษาต้องมีการนำเสนอเนื้อหาสัมพันธ์กับกรอบคุณธรรมจริยธรรม ทางสังคม

งานวิจัยด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนิยมนำตัวบทที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นิยมนำมาศึกษาเปรียบเทียบโดยใช้กรอบแนวคิดด้านสังคมศาสตร์ อาทิ

ค่านิยมทางจริยธรรมของสถานศึกษา นโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของรัฐบาล แนวคิดคำจำกัดความข้อจริยธรรม ดังปรากฏในงานวิจัยของ ดวงเดือน ตันตระกูล (2550) เรื่อง การวิเคราะห์จริยธรรมในวรรณกรรมเด็ก ช่วงอายุ 12-14 ปี งานวิจัยที่ศึกษาคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบนโยบายรัฐ เช่นงานวิจัยของจิตราภรณ์ หาญจักราพิทักษ์ (2557) เรื่อง องค์ประกอบของเรื่องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในนวนิยายเยาวชน เป็นงานวิจัยที่ศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรมควบคู่กับกรอบจริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2.1.2 ตัวบทที่ศึกษาต้องมีคุณค่าเชิงประจักษ์

งานวิจัยที่ศึกษาคุณธรรม จริยธรรม มีการใช้คุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์ในการคัดสรรตัวบทที่ศึกษา ดังตัวอย่างงานวิจัยของ อมรรัตน์ พิษณานุรักษ์ (2540) เรื่อง การวิเคราะห์จริยธรรมจากหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ นอกจากการพิจารณาเกณฑ์ด้านคุณค่าของตัวบทเป็นสำคัญแล้ว งานวิจัยของ พิชลินัจฉินนุญ และคณะ (2557) ศึกษาหลักและวิธีสอนคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนจากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ชุด วรรณกรรมทักษิณ : วรรณกรรมคัดสรร ได้มีการคัดเลือกตัวบทที่ศึกษาจากหนังสือโครงการวิจัยของ ศ.ชวน เพชรแก้วและคณะคัดสรรจากการปริทัศน์วรรณกรรมทักษิณจำนวน 435 เรื่อง ให้เหลือเพียง 84 เรื่อง จัดทำเป็นหนังสือชุด 13 เล่ม อาทิ ศิลาจารึก ความเชื่อและคตินิยม นิทานประโลมโลก สุภาสิต ปรัชญา เป็นต้น วรรณกรรมดังกล่าวนับเป็นผลงานวรรณกรรมท้องถิ่นสมัยโบราณที่ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับรางวัลจากการประกวด แต่ก็ที่มีคุณค่าเชิงวิชาการ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบกับหลักคุณธรรมจริยธรรมในอดีตกับนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของรัฐบาลและมหาวิทยาลัยทักษิณ

2.2.2 เกณฑ์การคัดสรรตัวบทที่เน้นการนำเสนอ “วิถีชีวิตท้องถิ่น”

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประจำถิ่น วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนก็เป็นอีกสื่อหนึ่งที่หยิบยกประเด็นทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันมานำเสนอผ่านเรื่องเล่าที่มีตัวละคร ตลอดจนเนื้อเรื่องที่สัมพันธ์กับความสนใจของเด็กและเยาวชน การคัดสรรตัวบทที่เน้นการนำเสนอเนื้อหาสะท้อนวิถีชีวิตท้องถิ่นสามารถนำมาศึกษาในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับแบบแผน แนวปฏิบัติ ประเพณี วัฒนธรรม การดำรงชีวิตประจำวันของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ตลอดจนการนำเสนอภาพเด็กและเยาวชนที่เติบโตขึ้นจาก

สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันตามแต่ภูมิภาค ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัว
บรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน พบเกณฑ์การคัดสรรตัวบทที่เน้นการนำเสนอ “วิถีชีวิต
ท้องถิ่น” ดังต่อไปนี้

2.2.2.1 ตัวบทที่ศึกษาต้องมีการนำเสนอ ฉาก ประเพณี วัฒนธรรม ท้องถิ่น

การศึกษา “วิถีชีวิตท้องถิ่น” ที่ปรากฏในวรรณกรรมเป็นการศึกษาผ่าน
กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอเรื่อง ฉาก ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่สะท้อนภาพสังคมในเรื่อง
ได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างงานวิจัยของ พรทิพา รักชิต (2544) วิเคราะห์สี่สันเฉพาถิ่นจากเรื่องสั้น
สำหรับเด็กและเยาวชนของมานพ แก้วสนิท เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและคุณค่าของสี่สันเฉพาถิ่นโดย
ระบุในขอบเขตด้านเนื้อหาว่า ศึกษาเฉพาะถิ่นภาคใต้ ประกอบด้วย ฉาก ภาษา ประเพณี วิถีแห่ง
ความคิด ที่ปรากฏในเรื่องสั้น นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา (2550) ศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของ
วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ. 2547 ผลการศึกษาด้านเนื้อหาพบว่า วรรณกรรม
บันเทิงคดีในปี พ.ศ. 2547 มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตท้องถิ่น ปัญหาความยากจนของชาวนาที่อพยพ
เข้าไปทำงานในเมือง และวิถีชีวิตของชาวเลที่มีการดำเนินชีวิตอย่างผูกพันกับธรรมชาติ นอกจากนี้
ยังพบเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นภาคใต้และการละเล่นของเด็กล้านนาภาคเหนือในอดีตที่
สะท้อนพฤติกรรมของเยาวชนที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยเฉพาะปัญหาด้านพฤติกรรม
อาจมีผลมาจากการเลี้ยงดู การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเมืองและสังคมชนบท อิทธิพลของกระแสโลก
โดยเฉพาะปัญหาการติดเกมและการใช้อินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับผลการศึกษาในงานวิจัยของ
Lu Zuo Xi (2561) ที่ศึกษาภาพสะท้อนเยาวชนไทยในวรรณกรรมแว่นแก้วแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของ
เยาวชนในชนบท ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวยงาม น่าอยู่อาศัย ได้รับการปลูกฝังเรื่องความเอื้อเฟื้อ
เรียนรู้การดำรงชีวิตจากครอบครัวและมีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ในขณะที่วิถีชีวิตของเยาวชน
ในเมือง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แออัด วุ่นวายด้วยไม่มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงใช้เวลาว่าง
ด้วยการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ทำให้เห็นความยากลำบากในการใช้ชีวิต มีความสอดคล้องกับผลการศึกษา
ในบทความวิจัย Xing Li และพัชรินทร์ บุรณะการ เรื่อง ภาพสะท้อนวัยรุ่นไทยในบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
วัยรุ่นที่ได้รับ รางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2562

2.2.2.2 ตัวบทที่ศึกษาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานโดยนักเขียนท้องถิ่น

วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่สร้างสรรค์ผลงานโดยนักเขียน
ท้องถิ่น เป็นตัวบททางวรรณกรรมที่บอกเล่าวิถีชีวิตท้องถิ่นโดยคนท้องถิ่น การคัดสรรโดยพิจารณา

ภูมิหลังของนักเขียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดสรรตัวบทมาศึกษาในประเด็นด้าน “วิถีชีวิตท้องถิ่น” ดังงานวิจัยของวัชรนันท์ ชูทัพ (2557) ศึกษาภูมิปัญญาในวรรณกรรมเยาวชนของนักเขียนภาคใต้ เป็นงานวิจัยที่แสดงให้เห็นมิติของการสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า นักเขียนภาคใต้ได้นำเสนอภูมิความรู้การนำเสนอปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งนักเขียนได้ได้กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของระบบวิถีพื้นบ้านที่สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบันได้

2.3 การคัดสรรโดยใช้ประเภทของวรรณกรรมเป็นเกณฑ์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนพบว่า มีการคัดสรรตัวบทที่ศึกษาจากประเภทของวรรณกรรม คือ การคัดเลือกตัวบทตามประเภทของวรรณกรรม โดยมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีในการวิจัย วรรณกรรมที่นิยมนำมาศึกษา ได้แก่ วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทสารคดี ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดภายในประเทศ วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทบันเทิงคดี ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งที่ได้รับรางวัล และเป็นผลงานของนักเขียนที่มีชื่อเสียง ประกอบด้วยประเภท เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน และหนังสือภาพ วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทรายการสำหรับเด็ก เป็นการนำเสนอเรื่องราวประกอบภาพและเสียงผ่านช่องทางการสื่อสารในรูปแบบที่ทันสมัย ได้แก่ การ์ตูน ภาพยนตร์ และละคร ดังจะนำเสนอตัวอย่างงานวิจัยวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจำแนกตามประเภทของวรรณกรรมต่อไปนี้

2.3.1 วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทสารคดี

งานวิจัยที่ศึกษาตัวบทประเภทสารคดี เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเนื้อหาและองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ การนำเสนอเรื่อง ตลอดจนการจัดรูปแบบ ภายใต้สมมติฐานว่าหนังสือสารคดีสำหรับเด็กมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวและข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง รายชื่อ งานวิจัยที่ศึกษาตัวบทประเภทสารคดี ได้แก่ งานวิจัยของ ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ (2545) สื่การใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก ศึกษาจากสารคดีสำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี ที่ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529-2542 ศึกษา เนื้อหา องค์ประกอบ สื่การใช้ภาษา ประกอบด้วย คำ ประโยค โวหาร และภาพพจน์ วันเพ็ญ สุวรรณารี (2542) การวิเคราะห์หนังสือสารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น ศึกษาจากหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่นอายุ 12-14 ปีที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2540 โดยสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ศึกษา เนื้อหา การนำเสนอ การจัดรูปแบบและรูปแบบ วรรณภา ชัยเลิศ (2541) การวิเคราะห์สารคดี

สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่คณะกรรมการประกวดหนังสือของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2523-2538 ศึกษาเนื้อเรื่อง กลวิธีการนำเสนอ และสารประโยชน์

2.3.2 วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทบันเทิงคดี

งานวิจัยที่ศึกษาตัวบทประเภทบันเทิงคดี เป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยใช้องค์ประกอบทางวรรณศิลป์ควบคู่กับการศึกษาแนวคิด คุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งมีความแตกต่างกับการศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทสารคดีที่มุ่งเน้นการนำเสนอข้อเท็จจริงของเนื้อหามากกว่าการศึกษาด้านคุณค่า บันเทิงคดีสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกนำมาศึกษา ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย นิทานและหนังสือภาพ โดยมีรายชื่องานวิจัยจำแนกตามประเภทของบันเทิงคดี ดังต่อไปนี้

2.3.2.1 ประเภทเรื่องสั้นและนวนิยาย

งานวิจัยที่ศึกษาองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ จำแนกเป็นด้านกลวิธีการแต่ง ประกอบด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา แก่นเรื่องฉาก และมุมมองการเล่า ด้านการใช้ภาษา ประกอบด้วย ถ้อยคำ ประโยค สำนวนโวหาร ภาพพจน์ และการใช้สัญลักษณ์ เช่น งานวิจัยของ น้ำค้าง ระวีงทอง (2540) เรื่องการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่คณะกรรมการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2530-2536 จันทรา ภูเงิน (2549) ศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ปรีดา ปัญญาจันทร์ ตั้งแต่เริ่มเขียนจนถึง พ.ศ. 2546 และงานวิจัยของ ชมนาด บุญอารีย์ (2546) เรื่อง การวิเคราะห์หนังสือพุทธศาสนาประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น

งานวิจัยที่ศึกษาคุณค่าและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทนวนิยาย เช่น งานวิจัยของ ปาริฉัตร วงศ์ดียิ่ง (2560) นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา (2550) อารยา ทองเพชร (2550) จุฑามาศ สุขจำรูญ (2549) การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส.พุ่มสุวรรณ ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส.พุ่มสุวรรณ และงานวิจัยของ ประจักษ์ หลิมโตประเสริฐ (2538) เรื่อง การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ที่จัดพิมพ์ระหว่างปีพุทธศักราช 2530-2536

งานวิจัยที่ศึกษาองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ควบคู่กับการศึกษาแนวคิด และคุณค่าที่ปรากฏ ได้แก่ งานวิจัยของ กฤษณา พรหมเลิศ (2543) วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ที่จัดพิมพ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 - พ.ศ. 2542 นิธิมา คุณะดิลก (2549) ศึกษาวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พ.ศ.2530-2544 ลักษณะเด่นกับมาตรฐานการตัดสิน งานวิจัยของ LI NINGMIN (2560)

การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง ปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่จันทรีตี แสงห้าว (2542) เรื่อง กลวิธีการถ่ายทอดอุดมการณ์ในนวนิยายสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ.2510-2538 สุภาสินี คุ่มไพรี (2557) ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนไทย ที่ปรากฏอิทธิพลของวรรณคดีและนิทานไทยที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง แสดงให้เห็นว่าการนำวรรณกรรมยุคเก่ามาเล่าใหม่ทำให้วรรณกรรมยุคเก่าไม่ใช่ผลผลิตที่ล้าสมัย แต่สามารถนำกลับมาเล่าใหม่ โดยสอดแทรกวิถีคิด ค่านิยม หรืออุดมการณ์ชุดใหม่ที่เหมาะกับยุคสมัยได้อย่างร่วมสมัย ทำให้เยาวชนมีโอกาสได้รู้จักวรรณคดีไทยมากขึ้น และทำให้เกิดงานวรรณกรรมแฟนตาซีแนวใหม่ ที่มีรากฐานของวรรณคดีและนิทานไทยที่สามารถอยู่ในกระแสสังคมปัจจุบันได้

2.3.2.2 ประเภทนิทานและหนังสือภาพ

งานวิจัยที่ศึกษาตัวบทประเภทหนังสือภาพเป็นการศึกษาเชิงมิติสัมพันธ์ระหว่างภาพและภาษา สามารถนำไปศึกษาโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีทางวรรณกรรมควบคู่กับแนวคิดทางนิเทศศาสตร์ และสื่อสารมวลชนได้ เช่น งานวิจัยของ วิมลสิน มีศิริ (2551) ศึกษาโครงสร้างการเล่าเรื่องกับการสื่อสารความหมายสำหรับเด็กในหนังสือภาพ โดยศึกษาโครงสร้างการเล่าเรื่อง ทั้งตัวบทและภาพประกอบ ตลอดจนโครงสร้างรูปเล่มทางกายภาพของหนังสือภาพ โดยใช้แนวคิดการเล่าเรื่องในการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่อง และใช้แนวคิดเรื่องหนังสือภาพ แนวคิดการสื่อสารด้วยภาพในการวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างรูปเล่มทางกายภาพของหนังสือภาพ เช่นงานวิจัยของ สุदारัตน์ พงษ์เจริญ (2533) ศึกษาหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2526-2530 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะ ได้แก่ ขนาด รูปเล่ม จำนวนหน้า และวัสดุที่ใช้ผลิตหนังสือ ประเภทและเนื้อหาของหนังสือสอดคล้องกับงานวิจัยด้านศิลปศึกษาของ เบญจมาศ แสงไยมณี (2549) ศึกษาพัฒนาการของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน อายุ 3-5 ปี โดยศึกษาพัฒนาการด้านรูปแบบ สื่อวัสดุ กลวิธีในภาพประกอบ และสาระของหนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ

งานวิจัยใช้แนวคิดหลักทางวรรณกรรม ในการวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏ ตลอดจนการวิเคราะห์องค์ประกอบทางวรรณกรรม ดังตัวอย่างงานวิจัยของ เกริก ยूनพันธ์ (2560) ศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กในรอ 100 ปี โดยค้นคว้ารวบรวมหนังสือภาพสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีอายุระหว่าง 3-11 ปีที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2455-2555 จำนวนทั้งสิ้น 1,145 เล่ม เพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์ และศึกษาวิวัฒนาการตลอดจนศึกษาแนวความคิดรวบยอดที่ใช้ปลูกฝังเด็ก

และเยาวชน สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์ (2544) ศึกษาวิเคราะห์นิทานเด็ก จากโครงการประกวดนิทาน มุลลนิธิดี๋ย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2544 ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาเชิงวรรณกรรม ประกอบด้วย รูปแบบและกลวิธีการแต่ง การใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหาร การศึกษาเชิงสังคม ประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิต ประเพณี การปกครองและเศรษฐกิจ การศึกษาด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย พัฒนาการเด็ก และจินตนาการ ทัดพิชา ชลวิสูตร (2550) พระอภัยมณี : การศึกษาวรรณกรรม การ์ตูนเปรียบเทียบวรรณคดีต้นแบบ โดยใช้แนวคิดองค์ประกอบและวังวนลีลาในวรรณกรรม ศึกษา เปรียบเทียบวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ฉบับร้อยกรองของสุนทรภู่ ที่ตรวจชำระโดยกรมศิลปากร กับการ์ตูนเรื่องพระอภัยมณี ฉบับพิมพ์ครั้งแรกระหว่างปี พ.ศ. 2546-2548 รมย์ธีรา ศิริพงศ์วรกุล (2555) ศึกษาวรรณกรรมการ์ตูนสำหรับเด็กและการนำเสนอภาพอุดมการณ์ทางสังคม โดยใช้ แนวคิดด้านอุดมการณ์ทางสังคม กลวิธีการนำเสนออุดมการณ์ในวรรณกรรมการ์ตูน และแนวคิด เรื่องวาทกรรม ศึกษาวรรณกรรมการ์ตูนสำหรับเด็ก และการนำเสนอภาพอุดมการณ์ทางสังคม โดยเลือกศึกษาจากวรรณกรรมการ์ตูนที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2553 ที่ได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรมว่าเนื้อหาเหมาะสมและมีคุณค่า สำหรับเด็ก

2.3.3 วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทรายการสำหรับเด็ก

งานวิจัยที่ศึกษาตัวบทประเภทรายการสำหรับเด็ก เป็นงานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรม สำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบของนำเสนอเรื่องราว ประกอบภาพ และเสียง ผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลาย จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม สำหรับเด็กและเยาวชนประเภทรายการสำหรับเด็กพบว่า ช่องทางในการเผยแพร่มีความหลากหลาย จากข้อมูลวิจัยที่รวบรวมไว้ปรากฏแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้ วรรณกรรมประเภทการ์ตูน รายการการ์ตูนที่ออกอากาศจากสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ในประเทศไทย รายการสำหรับเด็กที่มี รูปแบบรายการแบบผสมผสาน ได้แก่ รายการการ์ตูน รายการประเภทภาพยนตร์ญี่ปุ่นรายการสาร คดีเด็ก รายการประเภทวาไรตี้ วิดีโอที่เผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยส่วนใหญ่นำไปศึกษา ด้านบทบาทของการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในเรื่อง โดยใช้แนวคิดทางนิเทศ ศาสตร์และสื่อสารมวลชน นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าการนำเสนอผลความคิดเห็นของผู้รับสาร

ตัวอย่างงานวิจัย วัลัญญา วิจารณ์ (2561) เรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาท การขัดเกลาทางสังคมของภาพยนตร์ โทรทัศน์ ชุด ขบวนการยอดมนุษย์ 5 สี รวบรวมข้อมูลจาก ภาพยนตร์โทรทัศน์ญี่ปุ่นชุด “ขบวนการยอดมนุษย์ 5 สี” ที่ได้รับการเผยแพร่อย่างถูกต้องตาม

ลิขสิทธิ์ในไทยรวมทั้งสิ้น 37 เรื่อง โดยคัดเลือกเรื่อง “ขบวนการรถไฟด่วนพิเศษ TOQGER” ออกอากาศทางช่อง Gang Cartoon และ ไทยทีวีสีช่อง 3 และรวบรวมข้อมูลจากไฟล์ดิจิทัลวิดีโอ เว็บไซต์ทางการของบริษัท TV Asahi สารานุกรมออนไลน์ กลุ่ม Fandom และสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้แนวคิดประเภทของภาพยนตร์โทรทัศน์ แนวคิดการเล่าเรื่อง แนวคิดการจัดองค์ประกอบรวม ในฉากและแนวคิดสัญลักษณ์

งานวิจัยของ อูชา บิ๊กกินส์ (2551) เรื่อง บทบาทรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ เก็บข้อมูลจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเยาวชนจากสถานีโทรทัศน์ สถานี ละ 3 รายการ รวม 18 รายการ ออกอากาศระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2550 โดยคัดเลือกจากรายการที่ได้รับความนิยมจากเยาวชน อายุระหว่าง 6-24 ปี จัดอันดับโดยบริษัท AC Nielson ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องจิตสำนึก ในการวิเคราะห์เนื้อหาจากรายการโทรทัศน์ที่สัมพันธ์กับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้แก่เยาวชน แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ควบคู่การสนทนากลุ่มเก็บข้อมูลจากผู้รับชม โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ วัยเรียน (6-14 ปี) และกลุ่มวัยรุ่น (15-24 ปี) นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่ศึกษาการดัดแปลงตัวบทวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นละคร เช่น งานวิจัยของ กุสุมา เทพรัักษ์ (2548) เรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์ละครสำหรับเด็ก จากเรื่อง “เจ้าหญิง” ของบินหลา สันกาลาศิรี นักเขียนซีไรต์ ประจำปี 2548

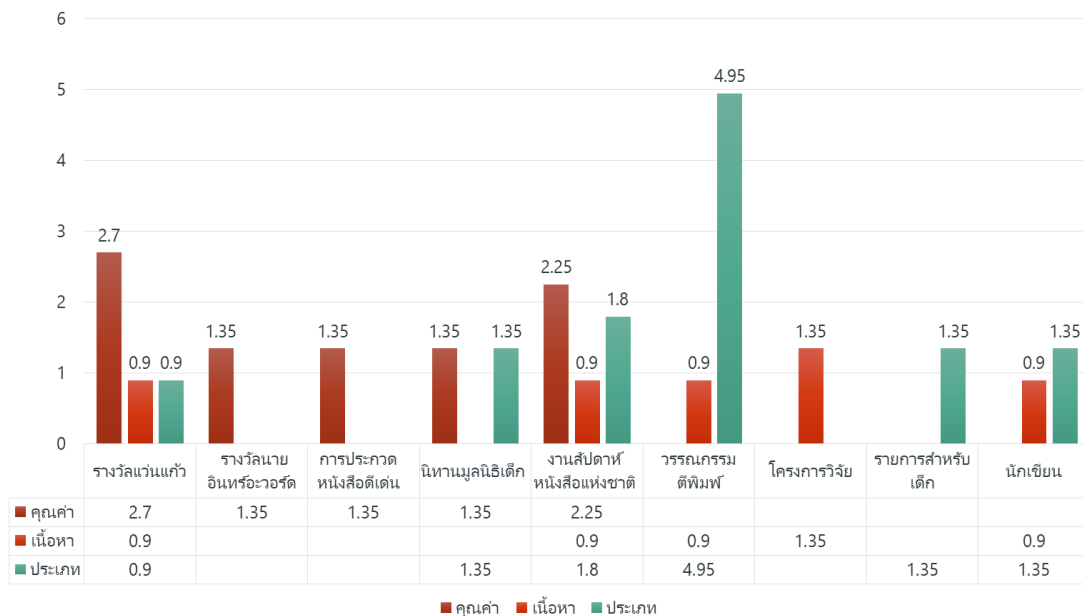
3. สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยด้านวรรณกรรมไทยที่มุ่งศึกษาตัวบทวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีเกณฑ์ในการคัดสรรตัวบทที่ใช้ในการศึกษาหลากหลายและสามารถเลือกใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาวิจัยในการนำไปศึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมสำหรับเด็ก และเยาวชนจากการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้พบว่าม้งงานวิจัยที่ศึกษาตัวบทวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมาอย่างยาวนาน เป็นตัวบทที่เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 - พ.ศ. 2560 การให้ความสำคัญกับการอ่านและการสนับสนุนจากหน่วยงานองค์กรภาครัฐและเอกชนในการการจัดประกวดผลงานวรรณกรรมเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้การศึกษาด้านวรรณกรรมยังคงขับเคลื่อนไปได้แม้รูปแบบและทิศทางของการวิจารณ์วรรณกรรมมีการเปลี่ยนแปลงไป

การศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยด้านภาษาและวรรณกรรมนิยมนำมาใช้ในการคัดสรรตัวบทวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่องานวิจัยมากที่สุดคือ การคัดสรรโดยยึดคุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์ ควบคู่กับการใช้เกณฑ์การคัดสรรด้านเนื้อหา ในขณะที่การคัดสรรโดยใช้

รูปแบบของวรรณกรรมเป็นเกณฑ์ เพื่อการวิจัยในอนาคต มีแนวโน้มที่สามารถปรากฏเพิ่มเติมได้ เนื่องจากการนำเสนอเรื่องราวสำหรับเด็กในปัจจุบัน มีช่องทาง วิธีการและรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิ บทเพลงสำหรับเด็ก รายการสำหรับเด็ก ในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งในบทความนี้ได้หยิบยกผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยเพียงบางส่วนเท่านั้น นอกจากเกณฑ์หลักดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ศึกษายังพบว่ามีเกณฑ์บางประการที่สามารถนำมาใช้คัดสรรตัวบทควบคู่กับเกณฑ์ด้านคุณค่า เนื้อหา และประเภทของวรรณกรรม ดังจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวมเป็นแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่า ในการใช้เกณฑ์คัดสรรตัวบทเพื่อการวิจัยทางภาษาและวรรณกรรม ผู้วิจัยสามารถกำหนดขอบเขตที่ศึกษาโดยใช้เกณฑ์ได้อย่างหลากหลาย เพื่อชี้เฉพาะเจาะจงตัวบทที่ศึกษาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น แผนภูมิจะเห็นว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วและรางวัลจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติใช้เกณฑ์ด้านคุณค่า เนื้อหา และประเภทของวรรณกรรมควบคู่กัน ในขณะที่การศึกษาตัวบทวรรณกรรมที่ได้รับการตีพิมพ์ปรากฏในงานวิจัยที่ใช้เกณฑ์เนื้อหาและประเภทเป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบการคัดสรรโดยใช้

เกณฑ์ด้านเนื้อหาและประเภทของวรรณกรรม ควบคู่กับการพิจารณาตัวบทที่เป็นผลงานของนักเขียนที่มีชื่อเสียงด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งปรากฏในการใช้เกณฑ์การคัดสรรเนื้อหาที่น่าเสนอฉาก ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่กับการพิจารณาตัวบทที่มีการสร้างสรรค์ผลงานจากนักเขียนท้องถิ่นเป็นหลักนั่นเอง

ประเด็นด้านคุณธรรม จริยธรรม ในวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนยังคงถูกนำมาเป็นแนวคิดหลักที่ใช้ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมาทุกยุค ทุกสมัย แนวคิดดังกล่าวล้วนมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของเด็กไทยในอุดมคติตามวาทกรรมกระแสหลัก กลายเป็นแบบแผนและกฎเกณฑ์ทางสังคม ที่ต้องยึดถือและปฏิบัติภายใต้ความเชื่อที่ว่า หากเด็กและเยาวชนเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรมในจิตใจ ก็จะส่งผลให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เป็นการเพิ่มคุณค่าคุณภาพในสังคม การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตท้องถิ่นผ่านวรรณกรรมเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีของชาติไทยก่อนที่จะถูกกลืนหายไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ในขณะที่ผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมได้นำเสนอภาพสังคมเมืองและสังคมชนบท อย่างมีนัยยะทางสังคมที่สะท้อนเห็นสภาพปัญหาของสังคมเมืองที่นำมาสู่ปัญหาด้านพฤติกรรมของต่อเด็กและเยาวชน ในขณะที่นำเสนอภาพวิถีชีวิตแบบท้องถิ่นให้เป็นสังคมเปี่ยมสุขและเป็นพื้นที่แห่งความสุขของเด็กและเยาวชน เป็นมุมมองในการมองโลกของผู้แต่งที่พยายามนำเสนอมาสู่เด็กและเยาวชนในฐานะของผู้รับสารโดยตรง

ในปัจจุบันวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีลักษณะเด่นที่น่าสนใจในด้านรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายมิติ ทั้งการนำเสนอผ่านภาษา การนำเสนอภาษาประกอบภาพ หรือการนำเสนอระหว่างภาษากับภาพประกอบและเสียงในสื่อที่หลากหลาย การคัดสรรโดยใช้ประเภทของวรรณกรรมเป็นเกณฑ์จึงมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีในงานวิจัย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทเรื่องสั้นนวนิยาย มีการใช้แนวคิดด้านภาษา และวรรณกรรมควบคู่กับแนวคิดด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ องค์ประกอบของวรรณกรรม, องค์ประกอบของวรรณศิลป์, แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม และแนวคิดด้านจริยธรรม

วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทนิทานและหนังสือภาพ มีการใช้แนวคิดด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่ แนวคิดการเล่าเรื่อง, แนวคิดการสื่อสารด้วยภาพ

วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทรายการสำหรับเด็ก มีการใช้แนวคิดด้านนิเทศศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ แนวคิดการจัดองค์ประกอบรวมในฉากและแนวคิดสัญวิทยา,

แนวคิดประเภทของภาพยนตร์โทรทัศน์, แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน, การขัดเกลาทางสังคม, อุดมการณ์ทางสังคม และวาทกรรม

เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยที่นำมาศึกษาแล้ว พบว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีองค์ประกอบทางวรรณศิลป์เช่นเดียวกับวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่ เพราะเป็นการนำเสนอเรื่องราวผ่านโครงเรื่อง ผ่านการสร้างตัวละคร ผ่านบทสนทนาและการบรรยายโดยเน้นที่การบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร หากแต่การนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนต่างมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ผ่านการนำเสนอแก่นเรื่องที่สร้างความตระหนักถึงศีลธรรม ประกอบการสอดแทรกการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ไว้ในเนื้อหา

การปรากฏร่วมระหว่างเรื่องเล่าและการปลูกฝังจริยธรรมในวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนำมาสู่การเสนออุดมการณ์ทางสังคมที่ผู้เขียนพยายามปลูกฝังให้เด็กเป็นไปในแบบที่ผู้ใหญ่ต้องการ ซึ่งเด็กสามารถรับอุดมการณ์เหล่านี้ได้เองโดยไม่รู้ตัวและอาจนำไปใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต ผ่านการนำเสนอเรื่องเล่าที่เป็นเรื่องราวใกล้ตัวเด็ก ในสภาวะร่วมสมัยระหว่างแนวคิดเก่ากับแนวคิดใหม่ ส่งผลให้วรรณกรรมสำหรับเด็กเยาวชนมีความน่าสนใจ และมีผู้ศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยตลอดภายในระยะ 30 ปีที่ผ่านมา เป็นที่น่าสังเกตว่ายังไม่ปรากฏงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบของวรรณกรรมออนไลน์ ที่สามารถนำมาศึกษาได้หลากหลายมิติ ทั้งมิติด้านภาษาและวรรณกรรม อาทิ การสร้างสรรค์ภาษาและกลวิธีทางวรรณศิลป์ ตลอดจนการศึกษาในมิติทางสังคม อาทิ การศึกษาแนวคิด อุดมการณ์ วาทกรรมบางประการที่นำเสนอผ่านเรื่องเล่าสำหรับเด็ก การศึกษาเปรียบเทียบบริบททางสังคม ตลอดจนการศึกษารูปแบบและวิธีการนำเสนอวรรณกรรมออนไลน์สำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น ซึ่งผลการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้สามารถนำแนวทางการคัดสรรการคัดสรรโดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์และการคัดสรรโดยใช้คุณค่าของผลงานเป็นเกณฑ์ไปเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตตัวบทที่ศึกษาได้ และสามารถนำแนวทางการคัดสรรโดยใช้ประเภทของวรรณกรรมเป็นเกณฑ์ในการเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีในงานวิจัยทางภาษาและวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อประโยชน์ด้านการวิจัยทางภาษาและวรรณกรรมไทยในอนาคตที่หลากหลายน่าสนใจยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา พรมเลิศ. (2543). วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2560). การศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2455-2555. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา*. 9(17). มกราคม-มิถุนายน, 2560.
- กฤษตยา ณ หนองคาย. (2542). การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษฏีกา ซาพิมล. (2557). การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2555. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- กฤษมา เทพรักษ์. (2548) *กระบวนการสร้างสรรค์ละครสำหรับเด็กจากเรื่อง "เจ้าหญิง" ของบินหลา สันกาลาคีรี นักเขียนรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2548*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เข็มมิกา สรรเสริญ. (2553). *การวิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณกรรมเยาวชน กรณีศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาสาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทร์ดี แสงห้าว. (2542). *กลวิธีการถ่ายทอดอุดมการณ์ในนวนิยายสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2538*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทร์ธา ภูเงิน. (2549). *การศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ปรีดา ปัญญาจันทร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ อ่ำพันธ์. (2543). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติปี พ.ศ. 2538-2542*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จิตราภรณ์ หาญจักราพิทักษ์. (2557). *องค์ประกอบของเรื่องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในนวนิยายเยาวชนที่ชนะการประกวดรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2544-2553*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฑามาศ สุขจำจรูญ. (2549). *การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส.พุ่มสุวรรณ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมนาด บุญอารีย์. (2546). *การวิเคราะห์หนังสือพุทธศาสนาประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฐาสิริ ศักดิ์ทอง. (2548). *ผลของการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีต่อทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน ต้นตระกูล. (2550). *การวิเคราะห์จริยธรรมในวรรณกรรมเด็ก ช่วงอายุ 12-14 ปี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ถวัลย์ พึ่งเงิน. (2537). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีแนวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) วิชาเอกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัตพิชา ชลวิสูตร. (2550). *พระอภัยมณี: การศึกษาวรรณกรรมการ์ตูนเปรียบเทียบกับวรรณคดีต้นแบบ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิพวรรณ แสงกอง และสารภี ขาวดี. (พฤษภาคม 2563). *แนวคิดในนวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วรางวัลชนะเลิศ พ.ศ. 2551- พ.ศ. 2560*. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2563 (RSU National Research Conference 2020). มหาวิทยาลัยรังสิต. 1 พฤษภาคม 2563, หน้า 734-746.

- นวลทิพย์ ปริญาภูกุล. (2538). ความต้องการและความสนใจด้านรูปแบบหนังสือการ์ตูนของเด็กไทย ศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ กรณีเด็กในเขตกรุงเทพมหานครและเด็กในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- น้ำค้าง ระวิงทอง. (2540). การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ชนะเลิศประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ.2530-2536. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) วิชาเอกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิธิมา คุณะติลก. (2549). วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พ.ศ.2530-2544 ลักษณะเด่นกับมาตรฐานการตัดสิน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจมาศ แสงไยเมณี. (2549). การศึกษาพัฒนาการของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่านอายุ 3-5 ปีที่ชนะเลิศประกวดตั้งแต่ พ.ศ.2515-พ.ศ.2548. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาศิลปศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประจง หลิมโตประเสริฐ. (2538). การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ที่จัดพิมพ์ระหว่างปีพุทธศักราช 2530-2536. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ. (2545). สื่การใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรชัย เซวงเดช. (2532). การวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมของภาพยนตร์การ์ตูนสำหรับเด็กที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพา รักขิโต. (2544). วิเคราะห์ลีลาเฉพาะถิ่นจากเรื่องสั้นสำหรับเด็กและเยาวชนของ มานพ แก้วสนิท. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- พรรณทิศา ปานเอี่ยม. (2554). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชลินจ์ จินนุ่น และคณะ. (2557). *หลักและวิธีการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชน จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ชุด วรรณกรรมทักษิณ: วรรณกรรมคัดสรร*. (รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์), มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ภัทรขวัญ ลาสงยาง. (2561). *คิด เขียน สร้าง นิทานสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รมย์ธีรา ศิริพงศ์วรกุล. (2555). *วรรณกรรมการ์ตูนสำหรับเด็กและการนำเสนอภาพอุดมการณ์ทางสังคม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รสสุคนธ์ โชติดำรงค์. (2546). *การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาและการปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรมในหนังสือสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดี ฉบับขณะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 – 2545*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ลลิตา ศุภณสินเชษม. (2551). *การวิเคราะห์วรรณกรรม สำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2544-2547*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาปรัชญา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณธิภา อุนารัตน์. (2551). *การวิเคราะห์หน่วยคำ “ที่” ในประโยคความเดียวและประโยคความซ้อนที่ปรากฏในหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2538-2548*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณภา ชัยเลิศ. (2541). *การวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ขณะการประกวดหนังสือของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ.2523-2538*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-มหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วรัญญู วิจารณ์ (2561). *การวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทการขัดเกลาทางสังคมของภาพยนตร์โทรทัศน์ ชุด “ขบวนการยอดมนุษย์ 5 สี”*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วันเพ็ญ สุวรรณารี. (2542). *การวิเคราะห์หนังสือสารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรนันท์ ชูทัพ. (2557). *ศึกษานุมิปัญญาในวรรณกรรมเยาวชนของนักเขียนภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิมลีน มีศิริ. (2551). *หนังสือภาพ : โครงสร้างการเล่าเรื่องกับการสื่อสารความหมายสำหรับเด็ก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สุดารัตน์ พงษ์เจริญ. (2533). *หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2526-2530*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์. (2544). *การศึกษาวิเคราะห์นิทานเด็ก จากโครงการประกวดนิทานมูลนิธิตเด็ก พ.ศ. 2536-2544*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สุภาสิณี คุ่มไพร. (2557). *การสืบทอดวรรณคดีและนิทานในวรรณกรรมเยาวชนไทยช่วง ปี พ.ศ. 2545 – 2554*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภันตรี กันเดช. (2549). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2548*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อมรรัตน์ พิษณานุรักษ์. (2540). *วิเคราะห์จริยธรรมจากหนังสือสำหรับเด็กที่ขณะการประกวดของคณะกรรมการการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532-2538.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อรพินท์ คำสอน. (2559). *พัฒนาการการวิจารณ์วรรณกรรมร่วมสมัยของไทย: การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและสื่อการวิจารณ์จากมุขปาฐะ ผ่านสิ่งพิมพ์สู่อินเทอร์เน็ต.* *วารสารสงขลานครินทร์.* 22(3). กันยายน-ธันวาคม, 2559.
- อัจฉรา ป้อมสกุล. (2547). *การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาเยาวชนจากงานร้อยกรองที่ได้รับรางวัลประเภทหนังสือคำประพันธ์สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นอายุ 12-14 ปีของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช 2530-2544.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อารยา ทองเพชร. (2550). *การวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน ของ นางไฉน ปริญญาธวัช.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุษา บิ๊กกินส์. (2551). *บทบาทรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ.* (รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัยชุด “การสื่อสารจิตสำนึกสาธารณะ”), มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- LI NINGMIN. (2560). *การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลระหว่าง ปี พ.ศ. 2552 ถึง ปี พ.ศ. 2558.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Lu ZuoXi. (พฤษภาคม 2561). *ภาพสะท้อนเยาวชนไทยในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเพณีนวนิยาย พ.ศ. 2556- 2557. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2561 (RSU National Research Conference 2018).* มหาวิทยาลัยรังสิต. 4 พฤษภาคม 2561, หน้า 470-478.

Xing Li และพัชรินทร์ บุรณะการ. (มกราคม 2564). ภาพสะท้อนวัยรุ่นไทยในบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
วัยรุ่นที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2562. *การประชุมวิชาการและ
นำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 (Global Goals, Local Actions:
Looking Back and Moving Forward 2021)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
15 มกราคม 2564, หน้า 445-456.